N°. 46. Donderdag 12 November 1914. 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST"; TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Indische begrooting 1915. — Nederlandsche Anti-Oorlog-Raad. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litteratuur-overzicht. — Leestafels. — Ingezonden. — Mededeelingen.

Indische begrooting 1915.

V.

Afdeelingen IV. Departement van Binnenlandsche Zaken (*f* 39.2 millioen).

De voornaamste uitgaven zijn:

Kosten van het Departement	*f* 552.000
Europeesch bestuur	„ 6.998.000
Inlandsch bestuur	„ 6.483.000
Politie	„ 9.253.000
Vorsten, grooten, afgezanten, enz.	„ 3.453.000
Transportkosten (burgerlijke)	„ 2.608.000
Afschaffing van heerendiensten	„ 2.529.000
Agrarische zaken, enz.	„ 2.510.000
Kredietwezen	„ 1.183.000
Stoomvaartdiensten	„ 718.000
Kadaster	„ 501.000
Aanslag en invordering hoofdgeld heerendienstplichtigen	„ 452.000
Telefonische gemeenschap voor bestuursdoeleinden	„ 409.000
Voorbereiding hervorming economische en agrarische toestanden Vorstenlanden	„ 330.000
Opleiding en hoogere vorming bestuursambtenaren	„ 197.000

Zooals reeds is medegedeeld zijn de bedragen benoodigd voor eene lotsverbetering van de Europeesche ambtenaren van het binnenlandsch bestuur en van de onder-districtshoofden in de Gouvernementslanden op Java en Madoera door den Minister van het oorspronkelijke ontwerp met het oog op de tijdsomstandigheden afgevoerd.

De post van *f* 31.200 door den Minister noodig geoordeeld voor de voorbereiding van eene hervorming van het bestuurswezen is door de Tweede Kamer verworpen. — Schriftelijk reeds had de Kamer den Minister in overweging gegeven de gelden te schrappen, omdat zij van oordeel was, dat die voorbereiding geen verdere voortgang mocht hebben alvorens omtrent de plannen van den Regeeringscommissaris (de heer de Graaff) neergelegd in zijn onlangs verschenen rapport eene beslissing genomen was. Gemeend werd, dat die plannen in hoofdzaak eene uitwerking waren van de denkbeelden, indertijd bij het voorstel tot wijziging der begrooting voor 1911 ontwikkeld. Terwijl vele leden van oordeel waren, dat in het rapport niet voldoende tegemoet gekomen was aan de bezwaren van de zijde van de Kamer, meenden anderen dat daaraan wel tegemoetgekomen was. De Minister deelde schriftelijk mede, dat hij de studie van het onderwerp nog niet voltooid had doch dat hij intusschen geen vrijheid kon vinden om door terugneming van den post de werkzaamheden te onderbreken van het kantoor in Indië van den Regeeringscommissaris, dat na zijn vertrek naar Holland in stand was gebleven voor de verdere behandeling van de voorzieningen van wetgevenden en administratieven aard, waarvan de samenstelling in verband met eene mogelijke invoering van de aanbevolen bestuursinrichting aan de departementen is opgedragen. Voorts deelde de Minister nog mede, dat aan den arbeid van het kantoor door den heer de Graaff van uit Nederland leiding wordt gegeven en dat wanneer het zou komen tot de indiening van een wetsontwerp overeenkomstig de denkbeelden van den heer de Graaff, deze hem bij de verdediging van het wetsontwerp ter zijde zou staan.

Bij de mondelinge behandeling werd de post verworpen.

Onder het bedrag van *f* 6.483.000 voor inlandsch bestuur is begrepen eene som van *f* 72.000 voor instelling van een bezoldigd wijkbestuur te Batavia en Meester Cornelis. Deze instelling wordt als volgt toegelicht:

De hervorming van de politie op de drie groote hoofdplaatsen leidt voor zooveel betreft de hoofdplaats Batavia (met inbegrip van Meester Cornelis) tot afschaffing van de onbetaalde kampong-politie, waardoor voor de wijkmeesters verloren gaat een groot deel hunner inkomsten, n.l. die welke zij vinden in het overschot van de hun afgedragen afkoopsommen van de bevolking voor de verplichte wachtdiensten. De schadeloosstelling zal in den vorm van bezoldiging gegeven worden, ten einde van die hoofden betere diensten te kunnen eischen.

Voor de reorganisatie van het inlandsch bestuur in de residentiën Lampongsche districten, Benkoelen, Palembang en Djambi is *f* 290.000 uitgetrokken, zijnde *f* 90.000 meer dan voor 1914. De invoering van die reorganisatie, die *f* 450.000 's jaars zal kosten, gaat zeer geleidelijk. Een tijdsverloop van ten minste 5 jaren wordt noodig geacht.

Voor de reorganisatie van de algemeene politie op de drie groote hoofdplaatsen van Java, welke binnen 4 jaren zal zijn tot stand te brengen, was oorspronkelijk voor 1915 als 2e termijn uitgetrokken *f* 1.400.000. Zooals vroeger is medegedeeld, heeft de Minister dit bedrag met het oog op de tijdsomstandigheden verminderd tot *f* 400.000. Nader is dit bedrag door den Minister verhoogd tot *f* 1.300.000, omdat gebleken was, dat het telegram van den Gouverneur-Generaal, waarop de vermindering tot *f* 400.000 was aangebracht, misverstaan was en dat het de bedoeling van den landvoogd was, dat de post slechts met *f* 100.000 zou worden verminderd.

Bij de begrooting voor 1914 werd het plan aanvaard om in drie jaren alle heerendiensten — de wegen- en irrigatiediensten — op Java en Madoera af te schaffen en de kosten van die afschaffing gedeeltelijk te vinden in eene verhooging van het hoofdgeld der heerendienstplichtigen. Met 1 Januari 1914 werd hieraan uitvoering gegeven voor zooveel betreft de gewesten Bantam, Cheribon, Pekalongan Semarang en Rembang, benevens de afdeeling Krawang der residentie Batavia. Op de daaraan verbonden kosten is voor het jaar 1915 behalve wat betreft de meerdere inningskosten van het verhoogde hoofdgeld in die gewesten, niet meer gerekend bij de afdeeling Binnenlandsch Bestuur. Voor de uitgaven van het onderhoud der bevloeiingswerken in vrijen arbeid in die gewesten is gerekend bij de afdeeling Burgerlijke Openbare Werken, terwijl voor de uitgaven ten behoeve van het onderhoud der wegen in vrijen arbeid bij de afdeeling plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur is gerekend op eene verhooging van de uitkeeringen aan gewesten of gedeelten van gewesten op den voet van artikel 68a van het Regeeringsreglement.

De uitgaaf van *f* 2.529.000 betreft dus uitsluitend de kosten van het onderhoud der bevloeiingswerken en wegen in vrijen arbeid, zoomede de meerdere inningskosten van het verhoogde hoofdgeld in de gewesten, waarin met ingang van 1 Januari 1915 de heerendiensten zullen worden afgeschaft. De gewesten zijn Soerabaja, Pasoeroean, Besoeki, Madioen, Kediri en Madoera. Tegenover deze uitgaaf staat eene ontvangst van *f* 2.035.000 aan hoofdgeld van heerendienstplichtigen wegens verhooging van die belasting. Voor de genoemde gewesten komt de afschaffing van de heerendiensten dus op ongeveer *f* 500.000 aan het Gouvernement te staan.

Onder het bedrag van *f* 1.183.000 voor het kredietwezen is eene som van *f* 500.000 begrepen voor kapitaalverstrekking.

Het bedrag van *f* 718.000 voor stoomvaartdiensten is als volgt samengesteld:

Subsidie voor het onderhouden van eene geregelde stoompaketvaart in den Indischen Archipel	*f* 468.000
Subsidie aan de naamlooze vennootschap Java-China-Japan-lijn	„ 100.000
Subsidie aan de Kon. Paketvaart maatschappij te Amsterdam voor het onderhouden van een geregelden stoomvaartdienst tusschen Java en Australië	„ 150.000
	f 718.000

De subsidie aan de naamlooze vennootschap Java-China-Japan-lijn, die in gelijke deelen ten laste van de Nederlandsche en de Indische geldmiddelen komt, is vastgesteld op:

f 300.000 gedurende de eerste vijf jaren;
f 250.000 gedurende de tweede vijf jaren;
f 200.000 gedurende de derde vijf jaren,

onder bepaling, dat een zeker deel van de overwinst van de maatschappij aan den staat komt, totdat het geheele aan subsidie genoten bedrag zal zijn terugbetaald. Deze bepaling had onlangs voor het eerst practische gevolgen. Van de overwinst over 1913 werd n.l. ongeveer *f* 70.000 aan den staat afgedragen. Van dit bedrag is de helft ten bate van de Indische geldmiddelen gekomen.

Overeengekomen is, dat het Nederlandsch-Indische gouvernement gedurende de jaren 1911 tot en met 1920 aan de Kon. Paketvaartmaatschappij voor het onderhouden van een geregelden dienst tusschen Java en Australië, behoudens een maximum van *f* 150.000 per jaar, een subsidie zal geven ten bedrage van de helft van hetgeen op dezen dienst tekort mocht komen. Uit de eventueele winsten op dezen dienst zal naar eene zekere verhouding het subsidie worden terugbetaald.

Voor opleiding en hoogere vorming van bestuursambtenaren is uitgetrokken:

Nederlandsch-Indische Bestuursacademie te 's-Gravenhage	*f* 46.000
Onderwijs in het paardrijden aan candidaat-Indische ambtenaren	„ 4.000
Instelling voor bestuursstudiën te Batavia ...	„ 147.000
	f 197.000

Buitendien komt onder de afdeeling Onderwijs en Eeredienst van het Ie hoofdstuk nog voor:

Studiebeurzen van in Indië aangewezen candidaat-Indische ambtenaren, die hunne studie in Nederland volbrengen	*f* 15.000
Kosten van het onderwijs in de gerechtelijke geneeskunde aan candidaat-Indische ambtenaren (en aan aanstaande Indische rechterlijke ambtenaren)	„ 1.000

De instelling voor bestuursstudiën te Batavia is op 1 October 1914 geopend. De instelling beoogt de opleiding van civiel-gezaghebbers en de vorming van hoogere inlandsche bestuursambtenaren.

R. ZUYDERHOFF.

Nederlandsche Anti-Oorlog Raad

(Opgericht 8 October 1914).

De Nederlandsche Anti-Oorlog Raad (Secretariaat: Theresiastraat 51, 's-Gravenhage), waartoe ook de Vereeniging „Oost en West" als lid is toegetreden, heeft een schrijven gericht tot eenige honderden personen in het buitenland, waarin hun wordt medegedeeld de totstandkoming van deze centrale Nederlandsche vredesorganisatie en aangedrongen wordt op de vorming van Centrale Raden ook in de andere landen, althans in de onzijdige Staten.

De Raad wijst in dit schrijven op de onvoldoende samenwerking, die vóór den oorlog tusschen de verschillende tegenstanders van oorlog bestond. Niet alleen bestond er onvoldoende voeling tusschen de personen van uiteenloopende politieke richting, maar bovendien werkten de wetenschappelijke en de meer propagandistische lichamen niet krachtig genoeg samen.

„Zal dit gemis aan eenheid blijven bestaan? Zal de wereld het tragische schouwspel blijven vertoonen van tal van verschillende onderling tegenstrijdige en op zich zelf onmachtige acties; zullen wij door dezen oorlog nog niet geleerd hebben van hoe buitengewoon gewicht een hechte organisatie, een krachtige voorbereiding is?

Zoo ooit, dan is het thans de tijd de handen ineen te slaan. Immers, van den toekomstigen vrede zal het afhangen, of Europa een nieuw tijdperk van dreigende „revanche"-oorlogen, van steeds toenemende bewapeningen zal tegemoet gaan, dan wel een tijd van bloei en vooruitgang, waarin de volkeren, bevrijd van den druk der bewapeningslasten en van den dreigenden oorlog, in vrijheid met elkander zullen samenwerken. Zal de toekomstige vrede den overwonnenen door de overwinnaars worden opgelegd met den geest van het „Vae Victis", of zal de vrede een gezamenlijke daad zijn van alle partijen, waarbij overwinnaars en overwonnenen, oorlogvoerenden en onzijdigen gelijkelijk bevorderen het welzijn der toekomstige geslachten door het trachten naar een duurzamen vrede. Voor de verwezenlijking van dit ideaal kunnen thans reeds geleerden en propagandisten door de vorming eener krachtige openbare meening, werkzaam zijn.

Een poging te doen om deze werkzaamheden te bevorderen is het doel van ons schrijven. Wij, die ons in Nederland vereenigd hebben tot een gemeenschappelijke centraal-georganiseerde actie, wij, die vormen den Centralen „Nederlandsche Anti-Oorlog Raad", waarin vereenigd zijn vertegenwoordigers van de meest verschillende richtingen, die tot dusverre zonder voldoend onderling verband den oorlog bestreden, wij doen thans een dringend beroep op de gelijkgezinden in de andere landen, om gezamenlijk in overleg te treden met het oog op den vrede, die eens gesloten moet worden, op een tijdstip dat ons dan niet onvoorbereid mag vinden.

Willen allen, die inderdaad wenschen dat deze oorlog de laatste, althans de laatste Europeesche oorlog zal zijn, dit bereiken, dan zal bij het sluiten van den vrede, op dit psychologisch moment voor principieele hervormingen, een goed voorbereid en concreet hervormingsprogramma moeten gereed zijn en dan zal dit zeker moeten zijn van de eendrachtige ondersteuning van hen allen. Dit nu voor te bereiden, hiertoe roepen wij u reeds thans op."

De onmiddellijke taak van de verschillende Centrale Nationale Raden zal volgens den „Nederlandsch Anti-Oorlog Raad" vijfledig zijn:

a. Onderzoek door bevoegde mannen en vrouwen omtrent de noodzakelijke hervormingen in de Europeesche Statenverhoudingen.

Als punten, die vooral de aandacht vereischen, worden genoemd: ontwapening of althans belangrijke vermindering van bewapening; een nauwere Statenaaneensluiting; gebiedswijzigingen in verband met den wil der bevolking; zeggenschap der volksvertegenwoordiging in de buitenlandsche politiek; imperialistische en expansiepolitiek; vrijhandel, althans gelijke behandeling van alle naties in koloniale gebieden; wedijver der volkeren in verband met afzetgebieden; onttrekking der wapenfabrikatie aan het particulier winstbejag; strafrechtelijke bestrijding van uitingen van vijandschap tusschen de volkeren; afschaffing van buitrecht ter zee in verband met marineuitgaven; internationale rechtspraak en dwangmaatregelen tot naleving daarvan; samenstelling en periodiciteit van Vredesconferenties.

De verschillende Nationale Raden zullen moeten overwegen, welke deze onderwerpen in concrete voorstellen kunnen worden belichaamd, voor welke voorstellen dan de macht der openbare meening moet worden gewonnen.

b. Voorbereiding, om de openbare meening ten gunste dezer hervormingen te organiseeren.

Als middelen, om de openbare meening zóó te vormen, dat bij het sluiten van den vrede met kracht op het tot stand komen der gewenschte hervormingen wordt aangedrongen, worden genoemd: internationaal weekblad, internationaal petitionnement, openbare betoogingen in alle landen, internationaal manifest met een voor allen duidelijk sprekend beginselprogramma. Met de voorbereiding dezer volksactie kan reeds thans een aanvang worden gemaakt. Want ongetwijfeld bestaan reeds thans verschillende door de tegenstanders van den oorlog algemeen erkende beginselen, welke verkondigd kunnen worden ook zonder dat de studie dier onderwerpen reeds beëindigd is. De studie ten aanzien dezer punten zal niet zoozeer strekken om de wenschelijkheid dier hervormingen te doen blijken, als om bepaald uitgewerkte hervormingsvoorstellen hieromtrent te ontwerpen.

c. Handhaving der internationale samenwerking op allerlei gebied.

De Raden zullen een woord van waarschuwing doen hooren tegen onnoodige uitwassen van de vijandige gevoelens, die in de oorlogvoerende Staten zich uiten, terwijl zij tegenover de al te subjectieve opvattingen in alle oorlogvoerende Staten een meer objectief geluid zullen doen hooren uit de kringen der onzijdige volkeren.

d. Bevordering eener bemiddelingspoging op het gunstige tijdstip.

e. Opkomen voor den eerbied voor het recht.

De „Nederlandsch Anti-Oorlog Raad" spreekt in dezen brief het vertrouwen uit, dat in andere landen gelijke centrale organisaties zullen tot stand komen, die dan onderling met elkander in overleg zullen treden en aldus zullen kunnen leiden tot één eendrachtige, geconcentreerde, internationale actie. De Raad eindigt zijn pleidooi voor „concentratie van krachten" en „tijdige voorbereiding" met de verklaring, dat niet zonder schroom het initiatief tot deze reorganisatie der verschillende vredesstroomingen genomen is. „Maar de vrees, dat ook thans weder het niet voldoende verband tusschen de zelfstandig werkende organisaties tengevolge kan hebben, dat veel minder bereikt wordt dan, gegeven de talrijke krachten ten goede, mogelijk en bereikbaar zou zijn bij krachtige concentratie en tijdige voorbereiding, noopt ons tot spreken, tot het nemen van een initiatief, dat misschien aan zeer velen zal welkom zijn. Wij zijn begonnen, omdat er begonnen moest worden".

Wellicht, dat er onder de lezers van „Het Koloniaal Weekblad" zullen zijn, die zich ook persoonlijk als lid willen aansluiten. De jaarlijksche contributie bedraagt, als minimum, slechts één kwartje.

Uit de O. I. Mail.

Cholerarapport.

Volgens het cholerarapport te Batavia van 30 Sept. jl. kwamen er 13 Oosterlingen bij. In behandeling waren nog één Europeaan en dertien Oosterlingen.

Van deze overleden tien Oosterlingen, zoodat nog in behandeling blijven één Europeaan en zestien Oosterlingen.

Het verzet in Zuid-Oost Borneo.

De Resident der Zuider en Oosterafdeeling van Borneo seinde 26 Sept. jl. naar Batavia:

Gisteren van dienstreis Pasir teruggekeerd; toestand in beneden Pasir en Adanggebied volkomen rustig; militaire patrouille naar Moeloei (boven Pasir) tot opsporing opvatting Manjijoek; nog geen bericht van daadwerkelijk verzet tegen wettig gezag; eerste berichten daaromtrent schijnen overdreven, juiste oorzaak van de onlusten nog niet bekend; civiel gezaghebber onder dekking gewone politie naar boven Pasir.

Een overval op Flores.

Uit Koepang werd d.d. 29 Sept. jl. aan de J a v a b o d e geseind:

De bevolking van Noord-Oost Lomblen, eiland bij Flores, overviel 25 dezer des nachts een militaire patrouille onder sergeant Eichhorn, uitgezonden om behulpzaam te zijn bij de belasting-inning in kampong Lewelera.

Sergeant Eichhorn is gesneuveld, eveneens twee inlandsche minderen, terwijl zwaar gewond werden twee Amboneesche en vijf Inlandsche fuseliers. Eén wordt vermist. De bevolking is gevlucht.

De vijand had tot heden vijf dooden en vele gewonden.

De gewonde militairen zijn naar Koepang vervoerd. De lijken der soldaten zijn door de bevolking gemutileerd.

Verbetering van riviertoegangen.

De Nederlandsch-Indische Scheepsbouw en Kustvaartmaatschappij (N. I. S. E. K.) heeft naar aanleiding van haar verzoek om de rivieren van Rembang en Lassem te verbeteren, van de regeering bericht ontvangen, dat in die rivieren opnemingen zullen worden gedaan ten behoeve van eene eventueele verdieping door middel van baggeren.

Een subsidie.

Door het gewest Madioen zijn sedert 1911 belangrijke uitgaven gedaan voor den aanleg van spoelleidingen ter hoofdplaats Madioen, te Ponorogo en ook elders in het gewest. Na herhaald aandringen is het den gewestelijken raad gelukt van de regeering een bedrag van ƒ 37744 los te krijgen als tegemoetkoming in de kosten dezer werken.

Op den nieuwen weg.

Met de „Tabanan" vertrokken de eerste drie surnumerairs naar Nederland tot opleiding voor den post- en telegraafdienst.

Dat is de eerste stap op den nieuwen weg, die zeker zal leiden tot verbetering van onzen zoo vaak gesmaalden post- en telegraafdienst. Alzoo De Javabode die vervolgt:

Al heeft het eerst wat moeite gekost, het is den chef van dienst, den heer Pop toch gelukt, het zoo ver te krijgen, dat tal van jongelui in Nederland zich zullen kunnen bekwamen. Hem komt in de eerste plaats een woord van lof toe.

Nog meerdere jongelui zullen deze drie eerste volgen. Waarschijnlijk zullen er reeds eenigen gaan met de „Vondel".

Een tiental wachten nog op hun beurt.

Praktisch onderwijs aan meisjes.

In hetzelfde blad schrijft de heer J. E. Jasper:

Uit Manilla ontving ik een boek, dat, naar omstandigheden gewijzigd, ook voor Indië praktisch nut zou kunnen hebben; een boek namelijk over het huishouden, een gids voor meisjes, die den cursus van een middelbare school doorloopen en dus den leeftijd van huwbaarheid bereikt hebben. Juist voor haar kan de praktische kennis van de goede, economische en hygiënische wijzen, waarop een eigen huishouden moet worden bestuurd, van groote waarde zijn. Voor het onderricht in dat vak nu is in de Philippijnen een speciale cursus ingesteld, en daarbij is rekening gehouden met de wenschelijkheid, om de meisjes-leerlingen het praktische werk te laten verrichten, precies zooals ze dat thuis zouden moeten doen. Het beginsel staat daarbij voor, dat de leerlingen het noodige moeten trachten te krijgen uit hetgeen zij bezitten en het werk zoo snel en goed mogelijk dienen uit te voeren.

Uit het mij toegezonden boek is op te maken, dat het onderwijs in huishouding aan de Philippijnsche meisjes gegeven wordt in een afzonderlijk, tot woning sober ingericht gebouw. De schoolkeuken, welke zich ook in die woning bevindt, is eveneens hoogst eenvoudig opgezet, een echte Filipino-keuken, maar zindelijk gehouden tot in elk hoekje.

Behalve een keuken is er een zaal, waar de meisjes bijeenkomen en welke als eet- en conversatiezaal kan dienen, een slaapvertrek en een kleedkamer.

Vooral het betrachten van zindelijkheid staat in de lessen bovenaan. De leerlingen moeten de absolute noodzakelijkheid van waschwater, zeep, schuurzand, frissche lucht en zonneschijn leeren begrijpen.

Om beurten worden zij aan het schoonmaken gezet, en zij doen dit later van zelf met graagte, omdat zij voelen, dat het huis, waarin zij tijdelijk verblijf houden, haar eigen huis is. Om beurten ook hebben zij het beheer van het huishouden, zorgen zij voor de maaltijden, voor den tuin, voor de garderobe. Onder toezicht en leiding koken zij voor zich zelven en mogen tevens eten voor haar ouders bereiden; om daarvoor de benoodigde ingrediënten te kunnen koopen, gaan zij zelf naar de markt, geven eigen geld uit tot een bedrag, zooals men dat thuis bij haar ouders gewoon is. De resultaten der naai- en borduurlessen mogen zij op de markt verkoopen. Zij leeren dus geld verdienen, zij doen de praktijk van het volle leven beter, economischer, logischer, hygiënischer en tot grootere tevredenheid dan wanneer zij teruggekeerd in een dorp, in het Oostersche fatalisme terugvallen. Zij weten wat de groote beteekenis is van het zindelijk houden van de woning, zij krijgen in het doen van het huishouden zekere bekwaamheid, die haar later goed te pas kan komen.

Het nuttige boekje geeft dan ook nog tal van wenken en raadgevingen voor het werk in huis: de zorg voor de keuken, recepten voor maaltijden, zorg voor gezondheid, behandeling van kleine kinderen, het maken van kleeren, het voorkomen van ziekten, het maken van handwerken, het in acht nemen van beleefdheid en goede manieren, enz.

Er is wel heil in te zien, indien iets dergelijks ook in het belang van de Inlandsche schoolmeisjes in Indië werd toegepast, met gebruikmaking van de eenvoudige middelen, welke haar in het gewone leven ten dienste staan.

Hulp-comité.

Er heeft zich te Batavia een hulpcomité voor de noodlijdenden in Nederland en Indië, gevormd onder de Arabieren, Inlanders en de Mooren. Ook zij zullen gelden inzamelen en aan het plaatselijk comité, waarin o.a. notaris Carpentier Alting zitting heeft, afdragen.

Het Belgische Roode Kruis.

Het Comité deelt mee, dat thans reeds ongeveer ƒ 10000 is binnengekomen.

Hiervan werden reeds ƒ 4000 verzonden. Spoedig volgt de zending van ƒ 6000.

Bij het comité-lid J. Tectors te Tjandjoer is ruim zestien honderd gulden voor het Belgische Roode Kruis ingekomen.

De groote loterij.

Een zevental heeren hebben te Batavia het plan opgevat en zijn daarbij met een voorstel bij de Regeering gekomen, om een groote loterij in het leven te roepen, groot één millioen gulden, ten behoeve van de noodlijdenden in Nederland en de koloniën.

40 pct. zou worden besteed aan prijzen. Van de winst zou 70 pct. voor de noodlijdenden in Nederland zijn bestemd, en 30 pct. voor de koloniën.

Een feestdiner.

Op de tentoonstelling te Semarang had 29 Sept. j.l. een officieel diner plaats door den Japanschen consul uit Batavia aangeboden aan het Bestuur der tentoonstelling en andere genoodigden. Vele speeches werden gehouden over de goede relaties van Japan en Indië.

Oranje-hotel.

Batavia is weder een hotel rijker geworden: het Oranjehotel op Noordwijk, dat als een Phoenix is herrezen uit het cavalje, dat berucht was als Hotel de France.

De beheerder, de heer De Vries, heeft in het ruime gebouw een algeheele schoonmaak doen houden; een schabelletje werd gelegd; de muren kregen een heldere kleur; het als een schutsel dienst doende dicht struikgewas voor het gebouw werd uitgeroeid. In het kort, alles ziet er frisch en rein uit. Zoo lezen wij in de Ind. bladen.

PERSONALIA.

Benoemd tot buitengewoon substituut griffier van den landraad te Tjandjoer mr. J. D. Werkman.

Tijdelijk belast met de functiën van voorzitter van de rapat te Ajer Bangis de assistent-resident ter beschikking van den gouverneur van Sumatra's Westkust W. A. C. Whitlau.

De nieuwe Directeur B. O. W.

In de Javabode lezen wij:

Zoo is dan eindelijk de benoeming van een vervanger van den heer Homan van der Heide afgekomen en is als zoodanig benoemd de jongste hoofd-ingenieur, aan wien de betrekking voorwaardelijk was aangeboden — hetgeen wij den 21sten Sept. reeds vermeldden, waaruit de correspondent alhier van het Soer. Handelsblad door verkeerd lezen concludeerde en aan zijn blad seinde, dat het aanbod geschied was aan de beide met verlof in Europa vertoevende hoofd-ingenieurs Van Dreveldt en Jac. Boreel — doch die aanvankelijk, evenals de hoofd-ingenieur E. A. van Arcken, daarvoor bedankt hebben.

De Regeering, die blijkbaar moeite had om een gegadigde hetzij hier of in Nederland te vinden, heeft een 14 dagen na de weigering den heer Ott de Vries wederom opgeroepen en hebben de nadere besprekingen — dit mag men aannemen — er toe geleid, dat de heer Ott de Vries zich eindelijk voor de weinig dankbare betrekking van dir. B. O. W. heeft laten vinden.

Afscheidsreceptie van Mr. Hirsch.

Onlangs hielden Mr. Hirsch, afgetreden vice-president van het Hooggerechtshof, en mevr. Hirsch afscheidsreceptie ten huize van Mr. Uhlenbeck.

De receptie was druk bezocht. Zeker niemand van de rechterlijke ambtenaren ontbrak op het appèl. Ook Mr. Van Davelaar, het lid van den Raad van Indië, kwam den oud-collega de hand drukken, terwijl ook Mr. Cordes, directeur van het departement van Justitie, van zijn belangstelling deed blijken.

Ook onze wenschen vergezellen het vertrekkende echtpaar. Moge Mr. Hirsch voldoening vinden in zijn nieuwen werkkring.

Het vertrek van Mr. Steinmetz.

In ons overzichtje van het leven en werken van den hoogst verdienstelijken Mr. Steinmetz hebben wij misschien hem iets onaangenaams gedaan, wat natuurlijk absoluut niet onze bedoeling is geweest. Wij schreven toch, dat het een illusie van den heer Steinmetz is geweest, nog eens zitting te mogen nemen in den Raad van Indië.

Al zou hij inderdaad door zijn veel omvattende kennis daar een goed figuur hebben gemaakt, iemand, die hem van nabij kent, wijst ons erop, dat Mr. Steinmetz al te altruistisch is aangelegd om dergelijke verlangens te hebben kunnen koesteren.

Hij vroeg bij alles wat hij presteerde nooit wat het hem zou opbrengen. Hij werkte om het werk zelf en dacht daarbij niet aan zich zelf. Wie hem in de binnenlanden heeft gezien, steeds bezig in het belang van den Inlander, die weet, dat hem zelfzucht geheel vreemd was en is.

De nieuwe resident van Madoera.

De Javabode schrijft:

De benoeming van den assistent-resident van Bondowoso (residentie Besoeki), den heer W. H. Hoedt, tot resident van Madoera, levert wederom het bewijs hoe ondoorgrondelijk de wegen der Regeering zijn bij dergelijke benoemingen en tevens dat assistent-residenten nog niet behoeven te wanhopen eenmaal den hoogeren rang te zullen verkrijgen, al zijn zij ook meerdere malen gepasseerd.

Immers zijn sedert 1911 niet minder dan acht assistent-residenten, die jonger in anciënniteit zijn dan de heer Hoedt, tot resident benoemd en thans eerst is laatstgenoemde waardig gekeurd als zoodanig op te treden.

De 8 jongere collega's, die reeds als hoofd van gewestelijk bestuur fungeeren, zijn de heeren H. A. van Drongelen (res. Kediri), H. L. C. B. van Vleuten (res. Bantam), K. Peereboom (res. Pasoeroean), J. A. S. van Deventer (res. Madioen), E. Einthoven (res. Rembang), J. van Aalst (res. Soerabaja) en P. K. W. Kern (res. Semarang). De heer Hoedt staat no. 4 op de ranglijst der assistent-resi-

denten; men schijnt dus bij de benoeming tot gewestelijk bestuurshoofd weer van boven aan te beginnen, want de dit jaar bevorderde heer Kern stond no. 28 op het lijstje.

De heer Hoedt is 31 jaar geleden, in 1883, in 's lands dienst getreden. Hij werd eerst na 22 jaren assistent-resident, en heeft deze functie bekleed in de afdeelingen Grobogan (van Juli 1905 tot Juli 1909), en Soemenep (van Juli 1909 tot September 1912). In September 1912 met verlof naar Europa vertrokken, keerde hij een jaar geleden terug en werd toen benoemd tot assistent-resident van Bondowoso. Klaarblijkelijk heeft hij zich in deze laatste betrekking, die nog al hooge eischen stelt, onderscheiden, waaraan hij de gouden pet te danken heeft.

Voor zoover ons bekend, hebben zich overigens in zijn ambtelijke loopbaan geen bijzondere feiten voorgedaan, welke vermelding verdienen.

Suriname.

Naar aanleiding van het voorstel tot voorloopige verlenging van het octrooi der Surinaamsche Bank schrijft „De West" van 25 Sept. het volgende:

„Het huidig Octrooi van de Surinaamsche Bank verloopt 8 November a.s. Het octrooi was het laatst verleend in 1889 voor 25 jaren. En de bedoeling is, het wederom met gelijk tijdvak te verlengen. Het heeft echter ontbroken aan tijd om het noodige daarvoor te doen. Daarom heeft de gouverneur voorgesteld bij noodverordening het octrooi voorloopig te verlengen tot 31 December 1914. Inmiddels hoopt men gelegenheid te hebben, het noodige voor te bereiden voor een verlenging met 25 jaren.

De verlenging van het bankoctrooi stelt wederom aan de orde: het credietvraagstuk in de kolonie. En het is zeer wenschelijk, dat thans gestreefd wordt naar een volledige oplossing van dit vraagstuk. Want als er iets duidelijk is geworden in de laatste jaren, dan is het wel dit: dat de crediet-voorziening in de kolonie een leemte bevat waarvan de aanvulling urgent is. De Surinaamsche Bank voorziet niet in het crediet waar dit juist het meest noodig is: op het gebied van den landbouw.

Een landbouwende kolonie zonder landbouwcrediet, Kan het gekker?

De landbouw is de ruggegraat van de kolonie. Zonder landbouw geen duurzame welvaart.........

Maar wat is landbouw zonder crediet? En dat nog wel in een tijd van crisis, wanneer overal de uiterste eischen worden gesteld aan het crediet.

Uitnemende deskundigen — wij denken hier o.a. aan de schitterende redevoeringen van Dr. Bos in de Tweede Kamer — hebben dan ook zonneklaar aangetoond, dat landbouwcrediet moet komen, wil men niet het gevaar loopen van een algemeene inzinking.

De regeering onderhandelde eenige jaren geleden met geldinstellingen, vond de bereidheid om een cultuurbank in W.-Indië op te richten, diende in verband daarmede een ontwerp in bij de Tweede Kamer, met het resultaat, dat dit...... verworpen werd, in hoofdzaak als gevolg van een actie van de Surinaamsche Bank, die bevreesd was voor concurrentie. De bank, die zelf geen landbouwcrediet verschaft, wil geen andere bank naast zich dulden. En zou men onder deze omstandigheden nu maar eenvoudig het octrooi van de Surinaamsche Bank voor 25 jaar verlengen, alsof er niets gebeurd was? Dit zou o.i. ongehoord zijn.

Alvorens de kolonie zich wederom voor 25 jaren bindt aan de Surinaamsche Bank, moet een oplossing gevonden worden van het landbouwcredietvraagstuk, of althans de zekerheid bestaan, dat de Surinaamsche Bank niet opnieuw een struikelblok zal worden voor het tot stand komen van een instelling, die landbouwcrediet verschaft. Onder de huidige tijdsomstandigheden is er geen sprake van, dat een oplossing van dit vraagstuk kan worden gevonden vóór 31 December 1914.

Het komt ons daarom voor, dat het overweging verdient om voorloopig het octrooi te verlengen tot 31 December 1915. Er zal dan tijd zijn om opnieuw het landbouwcredietvraagstuk te overwegen (waartoe nu meer dan ooit aanleiding is, nu, helaas, de onderhandelingen met de Rotterdamsche bacovencombinatie zijn afgesprongen) alvorens te beslissen over de definitieve verlenging van het octrooi der Surinaamsche Bank."

Het blad „Suriname" van 29 Sept. bestrijdt dit betoog van „De West" en komt tot deze conclusie:

„De eenige wijze van oplossing van het vraagstuk is de stichting van een zuivere landbouwcredietbank.

En die taak kan onder de huidige omstandigheden (afgezien van den druk van den oorlog) alleen de regeering op zich nemen.

En tot die overtuiging moet zij gebracht worden.

Haar moet duidelijk gemaakt worden, dat er geen andere weg is om uit de moeilijkheid te komen en dat het belang en de eer van het Moederland eischen dat zij het doet, wil zij de kolonie niet reddeloos aan den ondergang prijs geven.

Maar dan moet haar niet de gelegenheid gelaten worden te overwegen en nogmaals te overwegen of zij niet een achterdeurtje zal vinden om dien nooddwang te ontkomen.

Wij hebben het gezien ten tijde van de onderhandelingen met de Rotterdamsche combinatie. De Regeering hoopte, dat de zaak tot stand zou komen en wilde haar ook doordrijven, om maar van de kwestie van het landbouwcrediet, dat op die wijze eenigszins minder drukkend zou worden, af te komen.

Wij hebben toen gewezen op het onjuiste en onrechtvaardige van die houding, aangezien de zaak zeer twijfelachtig was en zoo zij al tot stand kwam slechts een bepaalde cultuur daarmede geholpen zou zijn. Al zouden ten slotte nog eenige andere ook zijdelings geholpen worden.

Laat men nu wijzer zijn en de zaken van deze circulatiebank in eens afmaken en dan de Regeering in mora stellen met betrekking tot het landbouwcrediet.

Dat is de eenige juiste en gezonde manier van handelen.

Daarmede dwingt men de oplossing van het landbouwcredietvraagstuk. Doch door de Regeering de gelegenheid te openen om nog een jaar te „overwegen" — wat? of er iets uit den hemel zal komen vallen? — brengt men den landbouw nog verder van de uitkomst waarna zij smacht, hoe goed de bedoelingen ook zijn."

* * *

In het no. van 29 Oct. hadden wij het over het collectief ontslag nemen van 3 geneesheeren te Paramaribo, die belast waren met de vaccinatie van onvermogenden en met den geneeskundigen dienst op de scholen. Wij wezen er op, dat de uiterste consequentie van de „denkbeelden" die bij het bestuur „voorzaten" was, dat ten slotte één geneesheer op een bezoldiging van ƒ400 zou kunnen belast worden met het werk, waarvoor aan 4 geneesheeren ƒ3200 was toegekend. Blijkens een ingezonden stuk van de 3 geneesheeren in „De West" van 25 September blijkt, dat het bestuur van zijn „denkbeeld" is teruggekomen en een andere oplossing heeft gevonden. Het werk is nu opgedragen aan een geneesheer, die verbonden is aan den dienst in het militair hospitaal. Boven zijn traktement van ƒ 5000 is hem voor het meerdere werk ƒ 1200 toegekend.

* * *

Hetzelfde blad neemt uit „De Surinamer" een bericht over omtrent grondboringen:

„Voor veertien dagen heeft de aannemer F. E. Day voor het gouvernement grondboringen gedaan in de buurt van Republiek. Deze boringen schijnen verband te houden met het drinkwatervraagstuk en op aanwijzing van prof. Harrison geschied te zijn.

L.l. Vrijdag heeft men deze boringen (voorloopig?) gestaakt. Tot een diepte van 19 M. 50 c.M. was men gekomen. Tot op deze diepte trof men 13 grondlagen van verschillende dikte aan. De dertiende grondlaag schijnt een lood of tinlaag te zijn."

Naar wij zijn ingelicht vertoeft op dit oogenblik de mijningenieur Duyfjes in Suriname, zoodat het bestuur in de gelegenheid is de zaak nader te doen onderzoeken.

* * *

In „De West" van 29 September vinden wij een particulieren brief van den hr. Ch. Currie, een Surinamer, die zich als stuurman bevond op de Alice H., welk Nederlandsch schip (evenals de Houtdijk) in Augustus in de Finsche Golf op een mijn liep en zonk. De heer Currie geeft een beschrijving van de ontploffing, van het zinken van het schip en van zijne redding, nadat hij bijna twee uren in het water had gedreven.

* * *

Hetzelfde blad bericht, dat de Oranje Nassau van den Kon. W. I. Maildienst op de reis van Amsterdam naar Paramaribo groot gevaar heeft geloopen om in aanvaring te komen met een Engelschen stoomtrawler, met mijnen aan boord. Men begrijpt — schrijft het blad — dat een botsing met een schip dat zulke lading aan boord heeft, de verschrikkelijkste gevolgen kon hebben.

„Suriname" van denzelfden datum, het bericht mededeelende, merkt op: „Was het ongeluk gebeurd, dan zou niet alleen de Oranje Nassau in de lucht gevlogen zijn, maar ook de stad Dover zou er ernstig onder geleden hebben."

Curaçao.

Hoe groot de weldadigheidszin op Curaçao is, lezen wij uit de jongste van daar ontvangen bladen. De Amigoe di Curaçao van 17 October jl. schrijft o. a.:

„Curaçao vertoont zich weer op z'n mooist! Allerwegen is men doende gelden in te zamelen om de behulpzame hand te reiken aan het Moederland bij den algemeenen nood aldaar ontstaan ten gevolge van den oorlog."

In de Curaçaosche Crt. staat de volgende aankondiging:

Ondergeteekenden geven hierbij kennis, dat zij in aansluiting aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 eene Commissie hebben gevormd, waarvan de Gouverneur welwillend het eere-voorzitterschap heeft aanvaard, met het doel gelden in te zamelen ten bate van dit Comité, ten einde het te steunen in zijne poging tot leniging van den nood, waarin velen onzer landgenooten tengevolge van den oorlog verkeeren.

Deze Commissie zal lijsten aanbieden, waarop, hetzij in eens, hetzij in maandelijksche termijnen, bv. gedurende 6 maanden, bedragen kunnen worden gegeven of toegezegd. Bovendien stelt elk lid der Commissie zich beschikbaar gelden dan wel toezeggingen aan te nemen.

Mr. J. B. Gorsira, Voorzitter. H. L. Bierman. J. M. J. Ellis. M. C. Henriquez. L. V. Leyba. E. H. L. Maduro. H. Meerdink, H. W. L. van Meeuwen, Secretaris-Penningmeester. W. R. Menkman. E. M. Penso. L. van der Veen Zeppenfeldt. C. N. Winkel.

Deze Commissie meent, dat Curaçao's ingezetenen niet zullen willen achterblijven hen te helpen, bij wie nooit

te vergeefs werd aangeklopt als in deze kolonie gebrek werd geleden.

Thans is de winter in Nederland op komst, waarom de Commissie gaarne zou zien, dat zij, die een gedeelte van hun inkomen zouden willen geven, zich bereid verklaarden dit gedurende 6 maanden te doen, omdat na dien tijd het voorjaar aanbreekt en dan het ergste geleden is. Het garnizoen ging reeds voor; officieren, onderofficieren en minderen, allen staan een deel van hun traktement af, te zamen plm. *f* 200.— per maand, gedurende zes maanden. De kleine Padvinders hebben zich bereid verklaard, een gedeelte van hun zakgeld af te staan, waardoor wekelijks ruim *f* 7.— toevloeit. Met deze goede voorbeelden voor oogen, mag vertrouwd worden, dat niemand onder Ambtenaren of Particulieren zal achterblijven om een gedeelte, hoe gering ook, van hun inkomen aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité af te staan.

* * *

Mejuffrouw Rebeca Cohen Henriquez is op het gelukkig denkbeeld gekomen dasspelden, waaraan een gouden klompje bengelt, te koop aan te bieden ten behoeve der vele vluchtelingen in Nederland, de menschen, die van alles beroofd, nu veelal hulpeloos in een vreemd land staan.

Het Comité, dat daarvoor gelden verzamelt, bestaat uit: P. J. van Breemen, G. A. Winkel, W. J. de Vries, Mevr. de Wed. E. S. L. Maduro, Mevr. N. J. C. van Breemen, Mej. R. Cohen—Henriquez, Mej. A. Jesurun, Mej. Jeanne Evertsz, Mej. Mina van Eps.

* * *

In de kolonie Curaçao zelve heerscht intusschen ook nood. In De Wekker lezen wij:

Door de te Willemstad gevestigde firma S. E. L. Maduro en Sons zijn aan het Gouvernement ten bate van de noodlijdenden op de benedenwindsche eilanden der kolonie aangeboden 150 zakken maismeel, die door het Gouvernement in dank zijn aanvaard.

De Gouverneur heeft bepaald, dat daarvan, ter uitdeeling aan de meest behoeftigen, 80 zakken worden verzonden naar Aruba, en 70 naar Bonaire, op welke beide eilanden de nood thans het grootst is.

* * *

Loodsdienst.

Onder dit hoofd schrijft de „Amigoe di Curaçao":

De nieuwe motorboot is deze week in dienst genomen en voldoet uitstekend. 't Is een flinke Kromhout-motor, echt degelijk werk. We verheugen ons over dezen nieuwen vooruitgang op Curaçao.

Onze loodsdienst kan nu weer veel moderner worden ingericht en meer overeenkomstig de eischen onzer haven.

Een aanvulling onzer loodsverordening zal daarvoor noodig zijn. Er bestaat nu geen enkele reden meer, dat zeilschepen 's nachts buiten moeten blijven. Ook al wordt de brug niet geopend, dan kan de motorboot de grootere zeilschepen met gereefde zeilen binnenbrengen tot vóór het Gouvernementshuis.

Het eenige wat daartoe noodig is, is een uitkijk, ook des nachts.

Alle getob met stil weer is nu uit. Wordt een zeilboot geseind en is het duidelijk, dat het schip wegens windstilte of tegenstroom niet vooruit kan, dan is het een kleine moeite voor den loods het schip op sleeptouw te nemen.

Intusschen lezen wij elders, dat, blijkens een openbaar gemaakte officieele kennisgeving d.d. 14 dezer, de Gouverneur der kolonie heeft goedgevonden, te bepalen, dat er, tot nader order, tusschen zonsondergang en zonsopgang, zonder ZHEG.'s vergunning, geen stoomschepen mogen worden binnengeloodst.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Verschil van behandeling.

De „Pantjaran Warta" vertelt het volgende van een zekeren Inlander: Hij was stoker in den dienst van de Staatsspoorwegen te Batavia. Negentien jaren had hij het land trouw en eerlijk gediend, bracht het vuur aan in de verschillende machinedeelen van de stoomwerktuigen, had dus meegeholpen om het Gouvernement de millioenen te laten verdienen, welke het in dien tijd gemaakt had. Negentien jaren lang deed hij dit werk dag in, dag uit, tot dat op een zekeren dag, den 16den April van dit jaar, de locomotief, die hij bediende, te Antjol (nabij Tandjong Priok) uit de rails sprong en hij daarbij zijn leven verloor. Hij liet vrouw en kinderen achter. Dringend noodig was het, dat in hun levensonderhoud werd voorzien; zij hadden niemand, die voor hen zorgen kon; geld had hij niet nagelaten. De vader van den man was ook in 's lands dienst gestorven. En de weduwe kreeg een pensioentje van *f* 5.—, zegge vijf gulden, 's maands......

Bij een andere gelegenheid, tijdens den aanleg van het spoor in Sumatra, kreeg een Engelschman daarbij een ongeluk; zijn leven verloor hij wel niet, maar voor den dienst was hij verder ongeschikt. Van alle kanten werd hij geholpen, zoodat hij een toko kon opzetten en daarmede genoeg verdienen kon om verder in zijn levensonderhoud te voorzien. Het was een kapitaal van *f* 50.000 dat voor hem werd opgehaald. Veel niet waar? Maar ziedaar het verschil tusschen de behandeling van een Inlander en een Europeaan.........

Nog steeds — zoo gaat de Pantjaran Warta voort — wordt in verschillende betrekkingen, zoowel bij het Gouvernement, als in particuliere maatschappijen, onderscheid gemaakt tusschen het Inlandsch en Europeesche personeel, dat daarbij werkzaam is. Men heeft Inlandsche en Europeesche klerken met verschillende bezoldigingen. Als reden hiervan wordt opgegeven: 1e. De Europeaan werkt beter, nauwkeuriger, voorzichtiger, ijveriger, kortom hij is meer bekwaam en beter geschikt dan de Inlander; 2e. De Europeaan heeft meer behoeften; hij heeft o. a. bedienend personeel noodig. De Inlander kan met veel minder geld beter rond komen. Het hart doet ons pijn bij dergelijke uitingen, zegt het blad, en daarom willen wij deze onrechtvaardigheid van het lot eens goed onder de oogen zien. Wij willen aannemen, dat er vele Hollanders zijn, die beter en geschikter zijn dan vele Inlanders, maar zouden er in gelijke betrekkingen ook niet vele inlanders zijn, die minstens even goed en even geschikt, zoo niet beter en geschikter zijn dan hunne Hollandsche collega's? Neem maar eens een kijkje op de scholen: zijn daar niet Inlanders, die hetzelfde onderwijs genieten en dezelfde diploma's halen als de Hollandsche leerlingen? Is het dan noodig en billijk, dat in dezelfde betrekkingen de traktementen verschillend zijn? Neen, nog eens neen! Gelijke capiciteiten, gelijke betaling en gelijke rechten! En zou het waar zijn, dat in die betrekkingen, de Inlander minder behoeften kent dan de Europeaan? Ook deze bewering kunnen wij niet onderschrijven. Onzin is het, dat de Inlander met een te klein traktement goed leven kan. Ziet en overtuigt u dan, hoe hij er van leeft. Beweerd wordt, dat het niet noodig is, dat hij in een mooi huis woont, vele meubels heeft en er bedienden op nahoudt. Onzin, nogmaals onzin. Omdat hij het niet krijgt, en het hem niet gegund wordt, is hij wel genoodzaakt erg klein te wonen en zéér sobertjes te leven. En leest eens in het hart van den Inlander, die bij gelijke capiciteiten en dezelfde betrekking minder traktement geniet en zich daardoor veel ontzeggen moet van wat hij anders graag zou willen hebben of doen. Ge zult dan zien, dat er veel hartzeer wordt geleden, om het besef, dat de Inlander, niet omdat hij minder bekwaam en minder geschikt is, minder loon krijgt, maar omdat hij bruin en Inlander is. Hoevele kinderen zijn er niet van Europeesche ouders in Indië, die evenmin over het groote water zijn geweest, Europa nimmer gezien hebben? Wanneer zal de zoo vurig begeerde, zoo zeer noodige gelijkstelling in alle takken van dienst en in het maatschappelijke leven hier eindelijk ingang vinden? Aldus besluit bovengenoemd blad.

Het kwaad van Tombola's.

Iemand, die zich „Tholen" teekent, komt er in de Pantjaran Warta op tegen het houden van tombola's in Borowsky-circus op het Koningsplein te Batavia. Het dobbelen in groote verscheidenheid van vormen, (maindjoedi, maintop, sintir, dadoe, sampak, enz. enz.) wordt door de politie verboden; dit juichen wij ten zeerste toe, want het is ook opgenomen onder de verboden zaken in de S. I., met name in de 7 M. Groote en kleine loterijen, zooals die af en toe door de Regeering worden toegestaan, doen geen kwaad, eerstens omdat zij niet dagelijks gehouden worden en ten tweede, omdat de opbrengst voor een deel moet strekken ten bate van een liefdadig doel of ten algemeenen nutte, bijv. voor de oprichting van scholen, ziekenhuizen, instellingen van kunst en nijverheid en zooals nu voor de Koloniale Tentoonstelling te Semarang; kortom, persoonlijke en algemeene belangen er mee gebaat zijn. Maar met de tombola als hierboven bedoeld, is het anders gesteld. Zijn de winsten daarvan ook voor het een of ander algemeen belang, of gaan zij met het circus het land weer uit, zoodat N.-I. daarvan verstoken blijft? Wij hadden hier vroeger Harmstoncircus en het Wilsoncircus, beide superieure gezelschappen. De toegangsprijzen waren zóó gesteld, dat alleen de bemiddelde klasse onder de Inlanders daarvan gebruik kon maken. De lagere rangen voor de Inlanders bestemd, waren dan ook slechts zeer matig bezet. Daarbij komt, dat de Inlander van Batavia in tegenstelling met die van andere plaatsen op Java, niet bizonder belust is op deze soort vertooningen. Doch, nu in Borowskycircus in alle rangen tombola's worden gehouden, loopt het storm. Avond aan avond zijn de plaatsen uitverkocht. Is het, nu vooral in dezen benarden tijd, wel goed gezien, deze tombola's toe te staan? Dat men naar de vertooningen gaat kijken, die daar gegeven worden, kan op zich zelf geen kwaad, als men het geld daarvoor over heeft, maar de tombola's lokken allerlei menschen, die het geld niet missen kunnen en alleen door het verpanden van hunne goederen het zich verschaffen. Als men zich de moeite geven wil naar de verschillende pandhuizen te gaan, dan kan men er zich van overtuigen, dat de Inlanders zich daar verdringen om hunne goederen in pand te geven, ten einde aan hun dobbelzucht te kunnen voldoen.

Het Bestuur heeft overal bekend gemaakt, dat men thans zuinig moet zijn, zorgen moet voor een tijdigen aanplant van padi en tweede gewassen en een goede voorraad levensmiddelen in huis te hebben. Hoe is 't mogelijk, dat de gemeente dan zulke loterijen toestaat, die zoo verderfelijk zijn voor den kleinen man? Het intrekken dezer vergunningen zou een zegen zijn, het bezoek van onvermogende Inlanders in meergenoemd circus zou dan zeker spoedig ophouden, zoo meent schrijver.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Eendracht maakt Macht.

De Chineezen in Kediri hebben, volgens de „Pewarta Soerabaja", door samenwerking voor eigen pestbarakken gezorgd. Bij inteekening is n.l. een som van ƒ 3300 bij elkaar gebracht en daarbij gevoegd het geld, dat vroeger werd verkregen om China tijdens de revolutie bij te springen, wat nu niet meer noodig is. Mocht er nog tekort komen, dan zou dit later door de Siang Hwee (handelsvereeniging) worden bijgepast. Te Bandoeng hebben de Chineezen ƒ 6000 bij elkaar gebracht om een motorbrandspuit aan te schaffen.

Steeds meerdere aaneensluiting wordt onder de Chineezen gewenscht geacht. De Soe Boen Hwee doet in dit opzicht veel goed in Soerabaja. Het voorbeeld van Dr. Liem Boen Khing te Singapore moge meer en meer navolging vinden. En laten wij toch de leer van onzen profeet Khong Hoe Tjoe in eere houden. Werkelijk onze zedeleer is goed, vergeleken bij andere godsdiensten, doet zij in reinheid van opvatting voor de beste der andere geloofsbelijdenissen niet onder. Van deze laatsten staat de Christelijke godsdienst ongetwijfeld boven aan. De Europeanen hebben geld noch kosten gespaard, om dezen godsdienst in alle deelen der wereld den volke bekend te maken. Wie er meer van weten wil, leze het werk: A Chinese appeal to Christendom concerning Christian mission, waarvan een Chineesche vertaling bestaat van den heer Liem Siauw Yang, een ambtenaar in Chineeschen dienst.

Bioscoop-censuur vooral in N.-I. noodig.

Hoe lang bestaat de wereld al? Zoo vraagt K. in de „Perniagan" en geeft daarop ten antwoord: Niemand kan dit met zekerheid zeggen; al mag men er naar gissen. En wordt beweerd, dat de eerste menschen dom en onbeschaafd waren, dat na verloop van eeuwen ontwikkeling en beschaving kwamen. Van de Chineezen wordt verteld, dat zij reeds een hoogen trap van beschaving hadden bereikt, toen de bewoners van Europa nog bijna naakt liepen, zich het lichaam gedeeltelijk met dierenhuiden omhulden. In onzen tijd wordt allerwege geconstateerd, dat er vooruitgang is in zedelijke en geestelijke ontwikkeling, dat er toename is van wetenschap en kennis; wij pochen op onze verlichting en beroemen er ons op de kinderschoenen van het bijgeloof ontwassen te zijn. Maar toch, hoe menig zwendelaar gelukt het niet onze z.g. ontwikkelde en beschaafde maatschappij te bedriegen. Men ziet 't nog al te vaak: de ontwikkeling mag zoo groot en algemeen zijn, als ze wil, men behoeft slechts een dwaasheid in systeem te zetten, om overal aanhangers en volgelingen te vinden. Overal zijn er tegenstrijdigheden; zij trachten ons soms in lijnrecht tegenovergestelde richting voort te stuwen en toch gelooven wij aan onzen vooruitgang. Neemt de kranten, wat waren zij vol van de stellige verzekeringen van staatsmannen en diplomaten, dat ze niet anders dan den vrede wilden. Vredesverdragen werden gesloten, maar tegelijk hadden oorlogstoerustingen op groote schaal plaats. En nu de groote oorlog! Ik vrees, zegt X, dat wij weer tot den vroegeren staat van verwildering terugkomen, ten spijt van den vooruitgang van de wetenschap. Als het waar is, dat de aarde rond is, zullen we van een bepaald punt in een bepaalde richting gaande, later weer tot hetzelfde punt terugkeeren. Als wij van stof gemaakt zijn, zullen wij na onzen dood weer tot stof wederkeeren. De regen, die met de wolken nederdaalt, brengt weer nieuwe wolken voort. Een dokter in Europa heeft verklaard, dat de menschen bij het begin der wereld niet wel bij het hoofd geweest moeten zijn en dat ons nageslacht weer tot dezen toestand terug zal keeren. Wij zijn daartoe reeds hard op weg. De enkelen, die thans hunne verstandelijke vermogens nog goed bij elkaar hebben, zullen door de vele anderen voor gek verklaard worden. Een bergbeklimmer, die den bergtop bereikt heeft, zal voortgaande met loopen van zelf nederdalen en ten slotte weer aan den voet terecht komen. En als de wereld van niets tot iets gekomen is, zal dit iets weer eindelijk niets worden.

Schrijver twijfelt aan den werkelijken vooruitgang in de zoo verlichte 19e en 20e eeuw, wijst op den tegenwoordigen anarchistischen toestand in Europa en andere vreemde verschijnselen zoowel in dit werelddeel als in Amerika en komt dan op het bioscoop-gevaar in Indië. Hij heeft eens een voorstelling bijgewoond, die slechts toegankelijk was voor mannen. Wat hij toen te zien kreeg, durft hij niet aan het papier toevertrouwen. Zelfs de vertooningen, voor vrouwen en kinderen toegankelijk, zijn smakeloos en zedeloos. De bioscopen zijn z.i. een geestelijke volksvergiftiging op groote schaal geworden. Zeer zeker hebben de filmfabrikanten aan duizenden menschen een bestaan, maar tegelijk ook voedsel gegeven aan de begeerte der verhitte volksfantasie. Zij hebben een beroep gedaan op de lagere hartstochten der massa en daardoor het volk kwaad gedaan. Voorbeelden werken aanstekelijk. De kinematografen hebben z.i. vele jeugdige misdadigers gekweekt.

Neutraal?

„Planter", een grappenmaker, betoogt in de „Bintang Soerabaja", dat het erg moeielijk is om neutraal te blijven en vraagt: Moeten wij ons nu onthouden van het gebruik van Engelsch zout? Mogen wij geen Beiersch bier meer drinken, geen Brusselsche spruitjes en biefstuk à l'Allemande eten? En hoe is het met de Russische cultures in Deli gesteld?

Van Vreemde Koloniën.

Zoo is Kiao-tsjoe dan gevallen. Het is zwaarder werk geweest dan de Japanners verwacht hadden, de Duitschers hebben zich kranig gehouden. Had de oorlog het snelle verloop gehad, dat de Berlijnsche staf hem blijkbaar had toegedacht, dan zou de bezetting van Tsingtao de eer hebben gehad het D. pachtgebied in China behouden te hebben. Dit heeft niet mogen zijn, maar, naar het ons voorkomt, kon de bezetting, onder haar gouverneur, kapitein t. z. Meijer-Waldeck, bij de overgave verklaren: alles is verloren behalve de eer. Voor de Japanners is het al een pijnlijk te slikken pil geweest, dat Engeland hun de vermeestering niet alleen heeft laten afspelen.

De aanvallers hebben een weerstand ondervonden, die hen tot groote krachtsinspanning heeft verplicht. Nadat zij den toestand kenden, hadden de Japanners hun zin er op gezet, den Mikado de vermeesterde vesting op zijn verjaardag aan te bieden, een groot aantal vrijwilligers bood aan het bloed te leveren om dit geschenk te betalen. Het bleek echter voor dien prijs toen nog niet te krijgen. Verplicht alle hoop op slagen door partieele ondernemingen op te geven, moest tot een stelselmatig beleg van de zee- en landzijde worden overgegaan, waarbij de algemeene beschieting van het versterkte Tsingtao zich had aan te sluiten. Bij het aanbreken van den dag van 31 October begon het zware geschut van het landleger hiertoe samen te werken met dat van de oorlogsschepen. Het geschut van de D. was sterk in de minderheid. De forten, de verdedigingswerken van Sjiao-sjan, de buurt van het tuighuis en de binnenstad leden, in de volgende dagen, veel schade. Petroleumtanks werden in brand geschoten. Vliegtuigen wierpen bommen in de stad en circulaires, waarin den bewoners werd aangeraden niet aan de krijgsverrichtingen deel te nemen. Den 4en November maakte een telegram melding van 800 door de Japanners gemaakte gevangenen en de vernieling van 26 kanonnen.

Over den eindstrijd meldde generaal Josjimi, die de leiding heeft gehad, dat omtrent 5 uur 's morgens de belegeraars de noordelijke batterij op den Sjaotan-heuvel bezetten, een half uur later werd de oostelijke batterij van Tatoeng-sjeng genomen. Omtrent 7 uur werden achtereenvolgens de forten Moltke, Iltis en Bismarck bezet. De verdedigers gaven slechts stuk voor stuk over, om half acht werd de witte vlag op het laatste fort geheschen.

Volgens van Japansche zijde gepubliceerde gegevens, heeft de strijd J. 200 dooden en 878 gewonden gekost. Engeland bracht 2 dooden en 8 gewonden ten offer. Bovendien verloor J. de kruiser Takasjilio met ongeveer 300 man. Die cijfers spreken, toch zal Engeland niet nalaten als gelijkgerechtigde op te treden bij de beslissing over het toekomstig lot van het pachtgebied. Zal Japan het, volgens zijn gegeven verklaring, voor teruggeving aan China bestemmen? Wat de onderminister van marine, Soezoeki, onlangs gezegd heeft, klinkt al ietwat anders, na den oorlog zal Japan onderhandelingen er over openen met China. De D. wig is uit de spleet gedreven, zal de J. er dieper indringen, of de gescheiden deelen weer laten dicht klappen?

Het spreekt van zelf, dat de Japanners in de wolken zijn. Na de Russen hebben zij de Duitschers overwonnen. Dit wordt in den volkswaan gemakkelijk tot: na Rusland is nu Duitschland, de toonaangevende militaire mogendheid, door Japan overwonnen..

Naar verluidt trekt een Japansch smaldeel het zeegat uit om het Duitsche eskadertje te gaan opzoeken, dat in de Chileensche wateren een overwinning op de Britten heeft behaald. Tevens hoort men weer van een Japansch legerkorps, bestemd om in Europa aan den strijd te komen deelnemen.

Een Japansch legerkorps in zijn stoute illusie op weg naar Berlijn!?

Als de geschiedenis daar heen voert, zal zij dezen oorlog tot inzet van een nieuwe, gansch andere statenverhouding maken, waarvoor de bekende schilderij, naar de aanwijzingen van den tegenwoordigen D. keizer ontworpen, tot titelblad zal kunnen strekken: Europa ziende in de verte het oostersche, het gele gevaar; met de waarschuwing „Volkeren van Europa waakt over uw heiligste goed."

Nog is het een vraag, in hoever de verwachting, gebouwd op den vèrreikenden invloed van den sultan van Turkije op de mohamedanen, in verwezenlijking zal gaan. De Groote heer heeft zijn stem laten dragen door den wind naar alle streken, maar de weergalm is tot nu toe nog niet die geweest van: heeren — eeren. Als men het nuchter beschouwt, behoeft dit geen verwondering te baren. De sultan immers heeft herhaaldelijk in krijgstoerusting moeten staan tegenover volgelingen van den koran. Deze vonden dan een verontschuldiging om wel de wereldlijke macht te Konstantinopel, maar niet den hoofdpriester te Stamboel te bestrijden. Die verontschuldiging was bezwaarlijk met de opvatting van het heerscherschap volgens de koran in overeenstemming te brengen, maar juist het feit, dat de geloovigen ten deze een schikking met den hemel wisten te vinden om hun wensch tot hun geloof te maken, getuigt er voor, dat men Allah de vereischte semba kan brengen en toch zijn geweer kan richten op een afdeeling, die de halve maan in haar vaandel voert. Een dergelijk zelfovertuigen, of zich gaarne laten overtuigen, wordt in den toestand van den dag nog vergemakkelijkt doordien de Porte zich niet plaatst tegenover het kruis, maar steun geeft aan en zoekt bij vorsten, die even goed of even slecht kaffir zijn, als de vorsten, welke tegenover haar optreden. Ook hangt het geheel van de persoonlijke op-

vatting van den voorlichter af, welk van de koloniseerende mogendheden nu wel als de beste vriend of als de ergste vijand van de mohamedanen te roemen of te brandmerken is. Voor wie niet tot een voorop gezette conclusie wil komen, maar die eerlijk een onbevangen oordeel wil vellen, is het vinden van een beslissing waarmede hij vrede kan houden niet gemakkelijker, integendeel! Hij vindt aan een zijde in den Europeeschen strijd een Roomschen- en een Protestantschen- bij den Mahomedaanschen keizer staan, aan de andere zijde in de vorsten van Rusland, Groot Brittanië, België, Japan, Servië, Montenegro, naast de Fransche overheerschend anti-clericaal getinte republiek, schakeering van alle richtingen, waaronder de kerkelijke hoofden van ver afwijkende godsdiensten. Nog levende onder den indruk van de overwinningen door Japan op Rusland behaald, waardoor hij in de toekomst verwachtte een strijd van blank tegen geel en bruin, ziet hij nu den vluggen dwerg gemeene zaak maken met den breedgeschouderden reus, hoort hij van zwart en bruin strijdende met en vóór de zaak van blanke natiën, en staan die gekleurde strijders in het verre land bij de partij waartegen het hoofd der mohamedanen den heiligen oorlog tracht te prediken.

Dat de koran niet duidelijk spreekt en de wil van den sultan niet de alles en allen beheerschende uitspraak is, hebben de mailberichten reeds verkondigd. De Aga Chan, het geestelijk hoofd van de mohamedanen te Khoya, heeft in een boodschap aan de muselmannen in Br. Indië verklaard, dat de Turksche regeering niet gehandeld heeft in het belang van den Islam en hij geeft het als een plicht van ieder goed mohammedaan aan, trouw te blijven aan de Br. regeering, die altijd de beste vriend van den Islam is geweest. De mohamedaansche vereeniging in Bengalen organiseert een beweging om het volk den vreemde invloed bij het optreden van de Porte te verklaren, als tegenwicht aan den oproep, die de T. bladen tot de Ottomanen richten ter deelneming aan den oorlog tegen de Triple Entente. De bedoeling van de T. regeering zelf om een godsdienstig karakter aan den oorlog te geven, mag wel worden afgeleid uit het aftreden van de christelijk-gezinde elementen uit het ministerie, waaronder ook de minister van financiën, die toch een niet onbelangrijke rol te vervullen heeft gehad in het beredderen der moeilijkheden, wier opheffing den oorlog mogelijk heeft gemaakt. Wel met D. mee vechten, wel vechten dank zij den geldelijken steun van D., wel vechten onder D. leiding, maar het ministerie moet toch van alle kaffirsmetten vrij gemaakt worden om aan den oorlog een mohammedaansch godsdienstig karakter te kunnen geven. Deze methode van hulpzoeken bij den kaffir, om ten slotte den kaffir toch te bestrijden, gaat niet in tegen de Ottom. moraal, maar zij levert in haar dubbelhartigheid aan ieder muselman toch de pro- en contra argumenten, die hij voor zijn eigen kraam te pas wenscht te brengen. In Egypte, waar nu sterke legerafdeelingen van weerszijden ten kamp gereed staan, heeft prins Hoessem Kiamil pasja, oom van den chedive, zich bereid laten vinden om als gouverneur-generaal van het door Engeland nu geannexeerde protectoraat op te treden en heeft diens zoon, prins Kemal Eddin pasja in zijn mohamedaanschap ook geen verhindering gevonden om het opperbevel over de muselmansche troepen tegen den gebieder uit Stamboel op zich te nemen. Uit Zanzibar is een telegram aan den grootvizier gezonden om tegen 't samengaan van T. met D. te protesteeren. Maar hier staan weer tal van verklaringen tegenover, die ontrouw aan den sultan als heiligschennis brandmerken.

Moesten vele heerschers, volken, stammen partij kiezen omdat zij zich niet buiten den strijd kunnen houden, in de onvastheid van de wet der wetten en de daaruit voortvloeiende onvastheid in wat de aangewezen wetuitleggers als richtsnoer meenen te moeten aangeven, ligt voor hen die buiten de strijd kunnen blijven, althans dit goede, dat zij zich inderdaad ook gerechtigd kunnen achten onzijdig te blijven. Is Reuter's mededeeling juist, dan neemt de muselmansche bevolking in de Nederlandsche koloniën dit standpunt ook in. Zij zou onverschillig zijn ten aanzien van Turkije's actie, al zijn er enkele Arabieren die beslist Turksch gezind zijn. Het wil ons voorkomen, dat een dergelijke stemming, onder de inlandsche bevolking in onzen Oost-Indischen archipel, nog meer kans van voortbestaan heeft gekregen, door het succes der Japanners in Kiao-tsjoe. De inlander voelt groote bewondering voor den Japanner, in wien hij den gids ziet van een groote oostersche beweging en nu kan hij moeilijk zich eigenlijk verheugen in den val van de D. veste en deze tevens betreuren omdat D. den bondgenoot van T. is.

Uit dit al blijkt ons recht om te zeggen, dat het nog een open vraag is hoever de invloed van den sultan van Turkije op de mohamedanen zal reiken, om hen niet met de Triple Entente tegen de halve maan en zijn bondgenooten te doen strijden.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

Het November-nummer van het Koloniaal Tijdschrift opent met een zeer waardeerend artikel, gewijd aan de nagedachtenis van A. J. Baron Quarles de Quarles, oud-lid van den Raad van Ned.-Indië, die na zijne pensionneering in 1913, o.a. eenige maanden het voorzitterschap bekleedde der vereniging van ambtenaren bij het Binnenl. Bestuur.

Controleur A. J. Hamerster publiceert het eerste gedeelte eener interessante beschouwing over de Minangkabausche Staten op het Maleische Schiereiland.

Controleur Th. Volmering geeft het slot zijner uitvoerige en niet minder interessante verhandeling over het koppensnellen bij de volken in den Oost-Indischen Archipel.

Onder het opschrift „Een zwenking nader beschouwd, bespreekt de ass.-resident P. W. v. d. Broeck de reorganisatieplannen-de Graaff, in verband met uitingen te dien opzichte van den oud-resident Boissevain, waarmede de heer v. d. Br. het in geenen deele eens is.

De heer H. van Santwijk artikelt over het corps ambtenaren B. B. en de tegenwoordige tijdsomstandigheden. Het feit, dat de Inlanders steun aan de overheerschers hebben toegezegd als de nood aan den man komt, schrijft de heer v. S. voornamelijk toe aan het optreden van het corps ambtenaren, dat het meeste aanraking heeft met de Inlanders en Chineezen.

Aan de hand van het onlangs verschenen vijfjarig verslag betreffende het onderwijs in Britsch-Indië, bespreekt Mr. J. H. Abendanon het technisch en industrieel onderwijs aldaar.

De heer W. J. Ketjen geeft een beredeneerd overzicht van het Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord der Indische begrooting voor 1915.

Overigens bevat dit Nr. de maandelijksche rubrieken: Verscheidenheden, door H. D. — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeehm en Ch. P. J. Blok. — Kroniek, door Tertius. — Vreemde Koloniën, door H. D.

Mr. S. J. Hirsch.

Uit de Indische bladen vernam men reeds de benoeming van Mr. S. J. Hirsch, vice-president van het Hooggerechtshof, tot president van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië, welke betrekking, sedert het overlijden van den veel betreurden Mr. Taets tot Gansoyen, nu ongeveer een jaar vacant was.

In No. 24 van het Weekblad voor Indië, wijdt nu de heer M. van Geuns een artikeltje aan den nieuwbenoemde, waarbij het portret van Mr. Hirsch.

Een welverdiende hulde.

We lezen in het Nov.-Nr. van „De Rijnsche Zending", dat de theologische faculteit te Halle den Rijnschen Zendeling Wilhelm Heinrich Sundermann tot doctor „honoris causa" in de godgeleerdheid heeft benoemd. Genoemd orgaan geeft bij die gelegenheid eenige levensbijzonderheden van zendeling Sundermann, waarvan de hoofdzaken luiden:

S. vertrok 21 Nov. 1871 als zendeling naar Nias en stichtte daar verscheiden nieuwe zendingsposten. Van den beginne af legde hij zich in het bijzonder op de taalstudie toe; een groot aantal letterkundige bijdragen hebben wij aan Sundermann's onvermoeide pen te danken. De aanleiding echter tot zijne benoeming eershalve tot doctor in de theologie, ligt in zijn Bijbelvertaling. Eerst heeft hij het Nieuwe- en later ook het Oude Testament in de Niassische taal overgezet en zich daardoor groote verdiensten voor de zoo zegenrijke Nias-zending verworven.

Tegenwoordig woont zendeling Sundermann in Honnel a/Rh. en wijdt zich daar geheel aan letterkundigen arbeid.

Bouw Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam verscheen een door de Vereeniging „Koloniaal Instituut" te Amsterdam uitgegeven geïllustreerd boekwerk, bevattend een beschrijving der inderdaad grootsche bouwplannen van dit voor de toekomst zoo veel belovende lichaam.

De Raad van Beheer deelt mede, dat de bouwplannen door Burgemeester en Wethouders van Amsterdam zijn goedgekeurd en dat hunne uitvoering is verzekerd. En verder: „Deze is echter door verschillende oorzaken vertraagd, en mede onder invloed van de tijdsomstandigheden is het begin van den bouw niet eerder dan in het voorjaar van 1915 te wachten. Daarom meent de Raad van Beheer aan de wenschen van vele belangstellenden tegemoet te komen door eene beschrijving der bouwplannen het licht te doen zien. De gebouwen zijn de meest plastische uitdrukking van de opvatting, welke de Vereeniging van haar taak koestert. Een rondgang door de gebouwen is daarom het beste middel om den lezer de organisatie van het Koloniaal Instituut in tastbaren vorm voor den geest te brengen".

Na kennismaking met deze plannen van het Koloniaal Instituut, voelt men behoefte te zeggen: Eindelijk zal Nederland dan toch een instelling gaan bezitten, waarop het als koloniale mogendheid van groote beteekenis, reeds veel te lang heeft gewacht. En daarom: Hulde aan hem, die het initiatief daartoe namen!

Nieuw-Guinea.

Dr. E. B. Kielstra, aan wiens bekwame hand men reeds zooveel bijdragen tot bevordering der kennis van den uitgestrekten Indischen Archipel te danken heeft, geeft thans weder (in het Nov. Nr. van „Onze Eeuw")' een bevattelijke beschrijving van Nieuw-Guinea, dat gedeeltelijk aan Nederland, anderdeels aan Engeland en Duitschland behoort.

Dr. K. geeft eerst een historisch overzicht van de inbezitname van het groote eiland door genoemde mogendheden, om dan achtereenvolgens de huidige toestanden te schetsen, waarbij de schr. uit den aard der zaak, het langste verwijlt bij het Nederlandsch gedeelte.

Onder het lezen der beschouwinqgen van Dr. K. krijgt men den indruk, dat noch Duitschland, noch Engeland, noch Nederland op Nieuw-Guinea zijn opgetreden, omdat ze er veel voordeel in zagen, doch gedeeltelijk noodgedrongen en gedeeltelijk uit onderlingen naijver.

Eerst wanneer het land bewoonbaar zal zijn gemaakt voor andere Oosterlingen dan de totaal onbeschaafde Papoea's, eerst dan zal Nieuw-Guinea met al zijn innerlijke rijkdommen, beteekenis kunnen krijgen voor handel, nijverheid en scheepvaart, meent de schr.

Weg met het Opium?

Met dezen titel heeft de heer M. van Geuns te Soerabaja een uitvoerige brochure het licht doen zien (overdrukken uit het Soerabajasch Handelsblad?), waarschijnlijk bedoeld als tegenschrift op de in 1913 verschenen brochure van den heer H. van Kol, getiteld „Weg met het Opium!"

Volgens den schr. gaat de heer v. K. blijkbaar uit van een dogma: het opiumgebruik is een vloek: zijn gansche argumentatie past zich aan dit dogma aan, met verwaarloozing van logische deductie. In den tijd, toen de koloniale opuimkwestie de gemoederen in beweging bracht, was het prikkelende element vooral de pacht, die het verbruik opdreef en slechte, vaak vergiftigde waar verstrekte. Sedert de Staatsverkoop is ingevoerd, is een zware steen des aanstoots verwijderd en tevens gebleken, dat Java tot de Oostersche landen behoort waar de consumptie van opium zeer gering is. Per hoofd der bevolking wordt jaarlijks op Java niet meer dan voor ruim 50 cent verbruikt. Doch van dit alles heeft de heer v. K. niets gemerkt; blijkbaar nog levend in de periode toen men van ernstige misbruiken bij de opiumpacht mocht spreken, heeft hij met de veranderde tijden

geen rekening gehouden en werkt zich opnieuw met animo in de anti-opium-stemming, waarbij de metaforen opiumvloek, opiumduivel, opiumkanker en dgl. behooren.

We kunnen overigens den heer van Geuns in zijn gedocumenteerd betoog niet volgen; van het voornemen om zijn geschrift in Nederland te publiceeren en ruim te verspreiden, moest de schr., met het oog op de tijdsomstandigheden, afzien, zegt hij.

Een Inlandsche Spaar- en Leenbank.

In No. 11 van het periodiek met den eenigszins zonderlingen titel: „Het Bestuur van de Centrale Kas te Batavia aan belangstellenden en belanghebbenden bij het volkscredietwezen in Ned.-Indië", schrijft de heer O. P. B(esseling) een artikel over de vereeniging „Goena Perniagaän" te Bandoeng, een inlandsche spaar- en leenbank, die met uitmuntende resultaten werkt, en opgericht is zonder bestuursbemoeienis.

Aan het slot zegt de schrijver: „Daar couranten en tijdschriften zoo vaak gewag maken van mislukte inlandsche coöperatieve vereenigingen, van knoeïrijen, gepleegd door mannen die meenden in staat te zijn het volk te leiden, doch daarin te kort schoten, daar zal zeker een ieder, die het wel meent met den inlander, met belangstelling kennis hebben genomen van het werk der oprichters en leiders van „Goena Perniagaän". Hunne namen zijn: Mas Oeman, president, Mas Baran, secretaris, Mas Ijas, penningmeester, Mas Hasan Aril 1e en Mas Pertawinata, 2e commissaris. Zij werken vlijtig aan de stoffelijke en moreele ontwikkeling van hun volk, verdienen door hun arbeid in stilte eerder genoemd te worden dan menig topzwaar inlandsch intellectueel, die zijn landgenooten op dwaalwegen leidt door zijn geschrijf.

Een nieuw periodiek der vereeniging „Insulinde".

Ook in verband met het slotwoord van het zooeven genoemde artikel van den heer O. P. B(esseling) zij de aandacht gevestigd op het nieuwe (voorloopig veertiendaagsche) periodiek der vereeniging „Insulinde", in welke vereeniging de voormalige „Indische Partij" voortleeft. Het periodiek verschijnt onder redactie van de heeren Darna Koesoema en F. W. van de Kasteele, in de Maleische en Nederlandsche talen en draagt den titel: „De Goentoer" (vermoedelijk naar den vulkaan op Java van dien naam).

Ons oog valt op No. 4 van dat orgaan, waarin een artikeltje met het opschrift „De Goentoer zeilt, fluit en bromt". We nemen daarvan de volgende zinsneden over. „Het stopzetten van de „Expres" is voor broeders en partijgenooten een belemmering om hun vrije gedachten te uiten. De opgehoopte gedachten zochten naar een anderen uitweg om uit den boezem te komen, en ons orgaan werd in het leven geroepen. De opening is wel niet zoo groot als de pas verstopte, maar een uitgang, hoe klein ook, is toch gevonden. Het is dus een eerste plicht van de bergbewoners om die opening steeds vrij te houden en den toevalligen bezoekers van de „schoonen" krater te beletten, al ware het uit pure aardigheid, daarin het een of ander te werpen, waardoor de uitgang verstopt wordt. Het proces zou dan zijn loop hebben en een vulkanische uitbarsting maakt geen onderscheid tusschen bergbewoners en toeristen. Ook de onschuldige flora en fauna zouden mede slachtoffers worden van zulk een „speelsche" aardigheid".

Het Maleische artikel met den zelfden inhoud, heeft het opschrift „Goentoer berladjar, berfloeit dan menggereng".

* * *

We besluiten met een aanhaling uit een artikel van den heer H. Colijn in de „Stemmen des Tijds", waarbij ter sprake komt het mengen van Engelsch-Indische troepen in den grooten Europeeschen strijd.

„Men moet wellicht zelfs jaren onder Aziatische volken geleefd hebben om ten volle te beseffen, van welke beteekenis dit optreden is. Tot heden was Europa het heerschende werelddeel. Het gezag der Europeesche volken in Azië berustte ten deele wel op macht, maar waarschijnlijk voor een grooter deel toch op de zedelijke en intellectueele meerderheid der koloniseerende naties, waarvan Engeland en Nederland de voornaamste waren. Hoe moet thans in hoofd en hart der Aziatische strijders niet een geweldige ommekeer plaats grijpen ten aanzien van hun denkbeelden en gevoelens over de Europeesche volken? Maar dat is wellicht het ergste nog niet. Een Europeesche staat, die de hulp der door hem bestuurde Aziaten inroept, kan, ter wille van zijn prestige, geen nederlaag lijden, zonder gevaar te loopen, dat zijn positie in Azië tegenover de door hem bestuurde volken ernstig gevaar loopt. Dient eenerzijds erkend, dat wat Engeland nu ondernemen kon, een schitterend getuigenis is voor zijn koloniaal systeem, aan den anderen kant is het toch bezwaarlijk aan te nemen, dat een échec aan Engeland's zijde op Britsch-Indië zonder uitwerking zou blijven, vooral indien men rekening houdt met hetgeen in de laatste tien jaren in Azië gaande is.

Deze omstandigheid wijst dus op de noodzakelijkheid van een voortgezetten oorlog voor Engeland: het uiterste zal beproefd moeten worden om het overwicht aan de zijde der verbondenen te brengen. Het ziet er echter niet naar uit, dat dit, indien ooit, spoedig gebeuren zal, en ook daarom is m.i. alleen plaats voor de weinig troostvolle voorspelling, dat de oorlog lang zal duren.

Dat is een direct waarneembaar gevolg van de door Engeland genomen maatregelen, waarvan men echter nog zeggen kan, dat Engeland ook zonder dat tot het uiterste zal volhouden. Doch wat voorshands aan elke waarneming zich nog onttrekt, is de invloed dien deze deelneming van Aziatische strijders aan den Europeeschen volkerenstrijd op Azië zal gaan uitoefenen. Hier staan we voor een ernstige vraag: een vraag ook voor Nederland van het hoogste belang".

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Ingezonden.

Delft, 8 Nov 1914.

Aan de Redactie-Commissie van het „Koloniaal Weekblad".

Gaarne zou ik de hulp Uwer Commissie inroepen voor opname in Uw veelgelezen blad van het volgende.

Bij mijne studie over het al of niet voorkomen van *tin op Flores* trachtte ik in onze ethnografische musea voorwerpen van tin te vinden, afkomstig van dat eiland. Behalve enkele onbeduidende artikelen in het museum te Leiden en eenige zeer belangrijke voorwerpen in het Koloniaal Museum te Haarlem, bleek niets aanwezig. Aangezien in de litteratuur herhaaldelijk gesproken wordt van tin, hetwelk bij de bevolking op Flores in bezit is, schijnt het mij zeer waarschijnlijk, dat in particuliere collecties dergelijke voorwerpen voorkomen. Ofschoon alle andere tinnen voorwerpen mij interesseeren, zijn het vooral de armbanden en het geheimzinnige Mas di Rokka, die ik gaarne zou willen zien. Het laatste wordt door prof. Wichmann beschreven als „lensvormige stukken van geelkoper".

Mochten er onder de vele lezers van Uw blad zijn, die mij konden aanduiden, waar ik zulke voorwerpen zou kunnen vinden, dan zou ik hen willen verzoeken met mij in correspondentie te treden.

Uwe Commissie dankzeggend voor Uwe gewaardeerde hulp

Hoogachtend,

S. J. VERMAES, m. i.,
Hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Concept-Notulen van de Hoofdbestuurs-vergadering op 31 October 1914.

Aanwezig de leden: C. R. Bakhuizen van den Brink, Voorzitter; R. Zuijderhoff, Onder-Voorzitter; E. F. Groos, Secretaris; A. A. C. Harting, Penningmeester; Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher (Den Haag); Mevrouw J. E. van Oeveren-van Schaik (Utrecht); Mejuffrouw N. Worthington (Studentenafd. Leiden); Th. P. Almerood (Amsterdam); J. P. Th. J. Brondgeest (Haarlem); J. H. Calmeijer (Apeldoorn); F. E. Luitjes (Nijmegen); H. W. Scheuer (Leiden) en C. de Vries (Amsterdam).

Afwezig de leden: Prof. Dr. J. F. van Bemmelen (Groningen); T. Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn); L. A. H. Lamie (Arnhem); Z. G. Ph. Marcella (Rotterdam) en J. C. van Reijn (Breda).

Om 2 uur n.m. opent de Voorzitter de vergadering met een woord van welkom tot de aanwezigen.

I. De notulen van de vorige vergadering van 11 Juli 1914 worden ongewijzigd goedgekeurd.

II. Bespreking van den financieelen toestand der Vereeniging.

De Voorzitter deelt mede, dat in verband met de plannen tot wijziging der bijdragen van de afdeelingen aan de kas van het Hoofdbestuur, in de jongste Algemeene Vergadering een overzicht van den financieelen toestand der Vereeniging was toegezegd. Wij mochten in onzen nieuwen Onder-Voorzitter, den heer R. Zuijderhoff, een autoriteit op dit gebied vinden, door wiens gewaardeerde medewerking het Dagelijksch Bestuur een financieel overzicht, vergezeld van een nader voorstel tot wijziging van art. 13 der statuten, aan het oordeel der Vergadering kan onderwerpen. Overzicht en concept-voorstel waren vooraf den leden toegezonden, en de Voorzitter zou gaarne het oordeel der leden daarover vernemen.

De heer Brondgeest (afd. Haarlem) constateert, dat het financieel overzicht heeft geleid tot het voorstel om de afdeelingen 40 % van de geïnde contributies aan de kas van het Hoofdbestuur te doen bijdragen. Wanneer alle leden ƒ 2.50 contributie betaalden, zou dit geen bezwaar opleveren, doch er zijn vele leden, die meer dan ƒ 2.50 betalen en indien van dat meerdere ook 40 % moest worden afgestaan, zouden de afdeelingen te veel verlies lijden. Daarom stelt

de afdeeling Haarlem voor: om per jaar f 1.— voor ieder lid der afdeelingen aan het Hoofdbestuur af te staan. Haarlem heeft ongeveer 80 leden, die tezamen pl.m. f 250.— contributie per jaar betalen. Bij afdracht van 40 % zou dus f 100.—, bij afdracht van f 1.— per lid f 80.— per jaar worden afgedragen, hetgeen een verschil van f 20.— per jaar geeft ten nadeele van de afdeeling. Dit is zéér veel, de beperkte middelen in aanmerking genomen; de afdeeling kan dan te weinig doen ten gerieve van de leden en voor de propaganda.

De heer de Vries (afd. Amsterdam) heeft met belangstelling het overzicht van den financieelen toestand gelezen. Spr. gaat geheel mede met de voorstellen van het Dagelijksch Bestuur. Met de opmerkingen van den heer Brondgeest kan spr. zich niet vereenigen. Naar zijne meening, moet de actie in hoofdzaak bij het Hoofdbestuur berusten. De kas van het Hoofdbestuur moet zooveel mogelijk gestfijd worden, niet het minst met het oog op de van daaruit te voeren propaganda, wat wel als het voornaamste werk is te beschouwen. Spr. geeft in overweging de voorstellen van het Dagelijksch Bestuur aan te nemen.

De heer Calmeijer (afd. Apeldoorn) heeft ook bezwaar tegen het voorstel van den heer Brondgeest. Haarlem is een jonge afdeeling, waarbij geen leden zijn met minder dan f 2.— constributie; Apeldoorn daarentegen is een oude afdeeling met vele leden, die slechts f 1.50 betalen; indien daarvan nog f 1.— af moet, blijft er bijna niets over. Spr. kan zich dus onmogelijk scharen aan de zijde van den heer Brondgeest.

De Voorzitter zegt, dat reeds vóór de Algemeene Vergadering het Dagelijksch Bestuur de bijdrage van f 1.— per lid door de afdeelingen in overweging had genomen, doch dat dit bezwaren opleverde voor de armere afdeelingen. Daarom is het Dagelijksch Bestuur gekomen tot de voorgestelde heffing van 40 %; de bijdragen zullen dan meer naar draagkracht verdeeld zijn en ook van de hooge contributies zal de hoofdkas een evenredig deel bekomen. De Voorzitter is het geheel met den heer de Vries eens, dat de actie van het Hoofdbestuur vooraan moet staan. Wij apprecieeren zeer het werk der afdeelingen, maar hoofdzaak blijft toch de actie van het Hoofdbestuur. Spr. geeft daarom in ernstige overweging met de voorstellen van het Dagelijksch Bestuur mede te gaan.

De heer Harting (Penningmeester) is van oordeel, dat het voortbestaan der Vereeniging in hoofdzaak afhangt van het voortbestaan van ons orgaan „Het Koloniaal Weekblad". Thans is het bedrag van de contributies der leden rechtstreeks in verantwoording bij het Hoofdbestuur, vermeerderd met de bijdragen der afdeelingen, nauwelijks voldoende ter bestrijding van de redactie-kosten van ons weekblad; de kosten voor den uitgever moeten geheel gedekt worden door de advertenties. Dit is tot heden nog gelukt, door buitengewone inspanning en opoffering uit den boezem van het hoofdbestuur. Voor de overige propaganda bleef nagenoeg niets over. Mocht het eens niet gelukken om de opbrengst der advertenties op het tegenwoordige peil te houden, dan zouden wij voor de keuze komen om: òf de uitgifte van het blad stop te zetten,òf met ons kapitaaltje bij te springen. Spr. dringt er daarom bij de afdeelingen ernstig op aan, om ook behulpzaam te zijn bij het verwerven van advertenties voor ons blad.

De Voorzitter vestigt de aandacht der leden op de moeilijke omstandigheden, waaronder het Hoofdbestuur moet werken. „Het Koloniaal Weekblad" is voor de Vereeniging een hoofdzaak, mocht de uitgifte daarvan niet mogelijk zijn, dan zou de Vereeniging „Oost en West" een groot gedeelte van haar kracht verliezen. Het plaatsen van advertenties is tegenwoordig zeer lastig en stijving der inkomsten van het Hoofdbestuur daarom te meer noodig. Spr. geeft nogmaals in overweging voor de volgende Algemeene Vergadering het voorstel tot statutenwijziging van het Dagelijksch Bestuur over te nemen.

Na eenige discussie komt het voorstel in stemming en wordt met algemeene stemmen op één na (afd. Haarlem) aangenomen.

Volgens dit voorstel zal art. 13 der statuten worden gewijzigd als volgt:

Artikel 13.

De 1e alinea te doen luiden:

„De afdeelingen storten jaarlijks, en wel vóór ultimo Februari, in de kas van het Hoofdbestuur eene som, welke voor iedere afdeeling berekend is op 40 % van de door haar in het laatstverstreken jaar ontvangen contributies; met behoud echter van een minimum, berekend naar den maatstaf van f 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Januari van het loopend jaar lid eener afdeeling was".

„Als maatregel van overgang kan in 1916 volstaan worden met eene bijdrage, gelijkstaande met 34 % van het in 1915 aan contributie ontvangen bedrag, in 1917 met een bijdrage, overeenkomende met 38 %, zullende dan eerst in 1918 de bijdrage gelijk zijn aan 40 % van de in het vorige jaar door de afdeelingen ontvangen of geïnde contributies, — echter telkens met inachtneming van het in de vorige alinea gesteld voorbehoud".

„Onder de contributies, hiervoren bedoeld, zijn niet begrepen de bijdragen van leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkregen door de storting in eens van minstens f 100.—. Die bijdragen strekken het Hoofdbestuur ter kapitaalvorming.

De 2e alinea (welke thans 4e alinea wordt)te doen luiden:

„Van alle erfstellingen en van alle legaten of schenkingen boven de f 100.—, aan eene afdeeling gemaakt, of giften daaraan gedaan van minstens f 100.— (waaronder niet te verstaan de bijdragen van leden, bedoeld in het 3e lid van dit artikel) moet aan de kas van het Hoofdbestuur 25 % worden afgestaan, tenzij dit in strijd is met eene door den gever gemaakte bepaling.

In de 3e alinea (welke thans 5e alinea wordt) in den eersten regel tusschen de woorden „afdeeling" en „te" op te nemen de woorden „geheel of gedeeltelijk".

III. Bespreking van den toestand van het Kol. Arbeids- en Informatie-Bureau „Oost en West".

De Voorzitter zegt, dat de toestand van het Kol. Arbeids- en Inormatie-Bureau reeds werd besproken in de jongeste Algemeene Vergadering. Deze scheen toen niet zoo gunstig, omdat de aanraking met de werkgevers nog niet het gewenschte resultaat had opgeleverd, zoodat zelfs een oogenblik de vraag rees, of het niet beter ware, de algeheele opheffing van het bureau in overweging te nemen. In den laatsten tijd echter deed de heer Grooss, die na den dood van den heer Kist, het directeurschap waarneemt, eenige mededeelingen, welke hoop geven, dat wij op den goeden weg zijn. De heer Grooss verkreeg n.l. van zijn aanhoudende pogingen, om de aandacht der werkgevers te trekken, eindelijk eenig resultaat, waardoor hij dezen aan gewenschte werkkrachten, en daarmede eenige jongelieden aan een betrekking in Indië kon helpen.

De heer Grooss geeft een beknopte uitlegging van zijne wijze van werken en deelt mede, dat hij, overeenkomstig de wenschen van de Algemeene Vergadering, de proef zal nemen met een nieuw stelsel van betaling der kosten. Spr. wil n.l. voortaan aan de werkgevers betaling vragen voor onze bemoeiienis en van de jongelieden, bij plaatsing, slechts een kleine tegemoetkoming van b.v. f 5.—, voor administratiekosten, vergen. Gedeeltelijk is dit reeds gelukt, doch de tijd zal moeten leeren, of de werkgevers in 't algemeen daartoe genegen zijn.

De instandhouding van het bureau wordt daarna met algemeene stemmen goedgekeurd.

IV. De benoeming van den heer Dr. J. J. van Loghem tot lid van de Studie-Commissie van „Oost en West" wordt eveneens met algemeene stemmen goedgekeurd.

V. Bij de bespreking van de voorstellen van den heer J. Polak te Amsterdam, zegt de Voorzitter, dat — zooals den leden bekend zal zijn — de heer J. Polak in de laatste algemeene vergadering den wensch te kennen gaf, dat de Vereeniging „Oost en West" het initiatief zou nemen om te geraken tot de benoeming van een commissie van voorbereiding eener koloniale tentoonstelling te Amsterdam. Eveneens ontving het Dagelijksch Bestuur van genoemden heer het verzoek om de Vereeniging „Oost en West" te doen deelnemen aan de „Groote tentoonstelling Dusseldorf 1915 uit honderd jaar kultuur en kunst". Afgescheiden van andere overwegingen, moet in verband met de treurige tijdsomstandigheden, elke gedachte aan een tentoonstelling voor het tegenwoordige worden opgegeven; waarmede de vergadering instemt.

VI. a. De Voorzitter deelt mede, dat zich in ons land een „Anti-Oorlog Raad" heeft gevormd, zich ten doel stellende: een krachtige nationale en internationale organisatie van alle tegenstanders van den oorlog. Ook de Vereeniging „Oost en West" werd uitgenoodigd tot dezen Raad toe te treden. Spr. stelt voor om hieraan gevolg te geven en daarvoor te beschikken over een bedrag van f 25. uit het Ondersteuningsfonds.

b. De heer Brondgeest zegt, dat er is en wordt geklaagd, dat men in Nederland over 't algemeen nog zoo weinig van ons Indië weet. Het beste middel, om hierin verbetering te brengen, zou zijn: de kennis van Indië bij de jeugd te vermeerderen. Doch dan zou men bij de onderwijzers moeten beginnen, daar deze over 't algemeen ook weinig van onze koloniën weten. Er is in dit opzicht nog weinig of niets gedaan. N.z.m. zou het wenschelijk zijn de land- en volkenkunde van Indië in het leerplan der kweekscholen voor onderwijzers op te nemen en als examenvak op het programma te plaatsen. Spr. ontmoette kort geleden een Inspecteur van het onderwijs, die in deze met hem van hetzelfde gevoelen was: indien de onderwijzer zelf meer van Indië weet, zal hij daarover ook meer onderwijzen. Spr. geeft het Hoofdbestuur in overweging over deze aangelegenheid zijn gedachten te laten gaan, om zich t.g.t. met een verzoek dienaangaande tot de Regeering te kunnen wenden.

De Voorzitter merkt op, dat dit een oude kwestie is, waarin wel eenige verbetering valt te bespeuren, voornamelijk ook door den invloed van verschillende vereenigingen, die, evenals „Oost en West", de kennis van en de belangstelling in ons Indië onder de volksklassen tracht te verbreiden. De Vereeniging „Oost en West" heeft zich indertijd reeds tot den Minister van Binnenlandsche Zaken gewend met het verzoek, om op de scholen meer plaats te geven aan het onderwijs betreffende onze Oost- en West-Indische bezittingen, aan welk verzoek bij den Minister een welwillende ontvangst te beurt viel (men verg. de jaarverslagen van 1909 (blz. 16), 1910 (K. W. 23 Febr. 1911 no. 8) en 1911 (blz. 23).

De heeren Brondgeest en de Vries zijn van oordeel, dat in deze kwestie nog te weinig is gedaan en geven in overweging hierop opnieuw de aandacht te vestigen.

De Voorzitter zal nagaan, wat in dit opzicht reeds is geschied en deze aangelegenheid nader bestudeeren, in de hoop haar in de eerstvolgende Algemeene Vergadering te kunnen inleiden en bespreken. Spr. verzoekt den heer Brondgeest, den door hem bedoelden Inspecteur uit te noodigen, zoo mogelijk zijn denkbeeld in deze op schrift te willen stellen, hetwelk dan misschien als basis voor verdere behandeling zou kunnen dienen.

De heer Brondgeest zegt dit toe.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

In de leeszaal, Heulstraat 17, Den Haag, liggen thans o. a. ter lezing:

1. Algemeen overzicht van de uitkomsten van het Welvaart-Onderzoek, gehouden op Java en Madoera in 1904—1905, opgemaakt ingevolge opdracht van den Minister van Koloniën door C. J. Hasselman.
2. Encyclopaedie van Nederl. West-Indië onder redactie van Dr. H. D. Benjamins en Joh. F. Snelleman, Afl. 5.
3. Documenten voor de economische crisis van Nederland in oorlogsgevaar, door de Koninklijke Bibliotheek, Afl. 4.

Van de Afdeeling Amsterdam:

De heer C. DE VRIES is als Secretaris der afdeeling afgetreden en als zoodanig vervangen door den heer C. H. L. BAELDE, wonende Oosterpark 44, Amsterdam.

1ste Voordracht Winter 1914—1915,

op *Woensdag 18 November* 1914, des avonds ten 8 ure, in een der zalen van het Americain-Hotel (ingang Marnixstraat). Spreker: Dr. A. PULLE, Hoogleeraar aan 's Rijks Universiteit te Utrecht. Onderwerp: *De 3e Nederlandsche Expeditie naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea.*

Namens het Bestuur,
C. H. L. BAELDE, Secretaris.
Oosterpark 44.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatie-lessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92,	„	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.